

Oulun kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle varhaiskasvatusta laiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sivistys- ja kulttuurilautakunta 22.3.2018 §6

2 luku: Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11§)

Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen ensimmäinen vaihe suomalaisessa kasvatusta ja koulutusjärjestelmässä. Lapsen etu on varhaiskasvatusta lain keskiössä. Lakiin on kirjattu entistä selkeämmin, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Oulun kaupunki pitää hyvänä, että useassa eri sosiaalihuollon laissa olevat säännökset kootaan varhaiskasvatusta lakiin. Lain ohjausvaikutus paranee, kun kaikki varhaiskasvatusta koskevat säännökset löytyvät samasta laista. Voimassa olevaa varhaiskasvatusta lakia ja päivähoitoasetusta on osauudistuksin muutettu kymmeniä kertoja ja tästä johtuen lain ja asetuksen terminologia ei ole yhdenmukaista. Lakiluonnos selkiyttää ja tarkentaa sisältöä käsitteellisesti. Lakiluonnoksessa pidetään hyvänä, että se lähenee perusopetuslain henkeä.

Oulun kaupunki esittää, että tulevaisuudessa varhaiskasvatukseen säädetään erillinen laki palvelusetelistä. Palvelusetelin käyttö pääasiallisena yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämisen vaihtoehtona on vakiintunut ja laajentunut viime vuosien aikana. Palvelusetelin käyttökemusten perusteella olisi tärkeää säätää erillinen laki, joka soveltuu kokonaisuudessaan varhaiskasvatuspalveluihin ja täsmentää vastuita ja velvollisuuksia palvelusetelillä järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Lain valmistelu useassa osassa luo epävarmuutta ja jatkuvaa muutosta. Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelujen turvaaminen julkisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa selvitetään lain seuraavassa vaiheessa. Tuen kolmiportaisuuden säätäminen vastaavatyypillisesti kuin perusopetuslaissa vahvistaa ja tukee lapsen oppimisen polkua. Tulevaan lainsäädännön kolmanteen vaiheeseen toivotaan, että esitykseen kirjattaisiin kasvatusvastuullisen henkilöstön ja lasten määrän välinen suhde silloin, kun ryhmässä on tukea tarvitsevia lapsia sekä esitykseen kirjattaisiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen määrittäminen.

6 luku: Henkilöstö ja kelpoisuusvaatimukset (25-33§)

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutustason nosto ja tiimin moniammatillisuus vahvistavat varhaiskasvatuksen laatua. Varhaiskasvatushenkilöstön koulutustason merkitys ja yhteys lasten hyvinvointiin ja varhaiskasvatuksen laatuun on osoitettu useissa kansainvälisissä tutkimuksissa. Mahdollisuus täydentää tutkintoa myöhemmin tarvittavilla opinnoilla tuo joustavuutta varhaiskasvatuksen erilaisiin tehtäviin. Pitkä siirtymäaika vuoteen 2030 saakka antaa kunnille aikaa valmistautua ja suunnitella henkilöstöratkaisuja.

Koulutetun henkilöstön, lastentarhanopettajien ja erityislastentarhanopettajien saatavuudesta on huolehdittava. Lisäksi sivistys ja kulttuurilautakunta pitää tärkeänä, että lastentarhanopet-

OULU

tajan ammatin vetovoimaa voidaan lisätä nostamalla lastentarhanopettajien palkka ammatin vaativuutta vastaavalle tasolle.

8 luku: Salassapito ja tietojen vaihto (40-42§)

Uuden lakiesityksen mukaan salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskeva sääntely ei perustuisi enää sosiaalihuollon lainsäädäntöön, vaan lähenty perusopetusta koskevaa sääntelyä. Oulun kaupunki pitää hyvänä esitysluonnoksen lähtökohtana, että lain muutos parantaisi tiedonkulkua varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen välillä sekä lapsen ja perheen muiden palvelujen välillä. Salassa pidettävät asiat on kirjattu yksityiskohtaisesti auki.

9 luku: Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatukset (43-49§)

On tärkeää, että yksityistä varhaiskasvatusta koskeva osuus sisältyy hallituksen esitykseen varhaiskasvatuslaista ja varhaiskasvatusta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta erityisen hyviksi kirjauksiksi Oulussa koetaan kunnan valvontaa koskevat kohdat.

13 luku: Varhaiskasvatuksen tietovaranto (65-74§)

Oulun kaupunki pitää hyvänä lakiin suunniteltua kansallista tietovarantoa. Kansallinen tietovaranto parantaisi tiedon luotettavuutta ja vähentäisi päällekkäistä hallinnollista työtä. Tällä hetkellä tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä, laadusta tai laajuudesta ei ole saatavissa kootusti ja yhdenmukaisesti yhdestä paikasta siten, että tieto olisi kattavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista. Nykyisin valtakunnallinen tieto hankitaan lomakekyselyiden avulla ja siihen vastaavan henkilön pitää poimia tieto omista tietojärjestelmistä ja mahdollisesti vielä yhdistellä tietoja eri lähteistä. Lomakkeiden täyttäminen on henkilösidonnaista ja heikentää tiedon luotettavuutta. Nykyisin myös eri viranomaisilla on rinnakkaisia tiedonkeruita, joten tehdään paljon päällekkäistä työtä. Uudessa lakiesityksessä kerättäväksi esitettyjä kaikkia tietoja ei ole nykyisellään saatavilla mistään tietolähteestä.

14 luku: Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (75- 77§)

Tietovarannon käyttöönotto edellyttää kunnilta paljon työtä esimerkiksi tietosisältöjen yhtenäistäminen ja tietojärjestelmien muutokset, näihin ei ole Oulussa varauduttu taloudellisesti tai muiden resurssien osalta. Luonnoksessa ehdotettu siirtymäsäännös on liian tiukka. Järjestelmän ja tietosisältöjen päivittämiseen annetaan kunnalle aikaa vuosi. Uusien kirjaamiskäytänteiden vieminen varhaiskasvatusyksiköihin osaksi jokaisen työntekijän arkikäytänteitä on iso muutos ja esitetty siirtymäaika koetaan liian lyhyeksi.

OULU

Oulun kaupungin lausunnon keskeinen sisältö

Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen ensimmäinen vaihe suomalaisessa kasvatus- ja koulutusjärjestelmässä. Lakiin on kirjattu entistä selkeämmin, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Oulun kaupunki pitää hyvänä, että useassa eri sosiaalihuollon laissa olevat säännökset kootaan varhaiskasvatustalakiin. Lain ohjausvaikutus paranee, kun kaikki varhaiskasvatusta koskevat säännökset löytyvät samasta laista. Lakiluonnos selkiyttää ja tarkentaa sisältöä käsitteellisesti. Lakiluonnoksessa pidetään hyvänä, että se lähenee perusopetuslain henkeä.

Oulun kaupunki esittää, että tulevaisuudessa varhaiskasvatukseen säädetään erillinen laki palvelusetelistä. Palvelusetelin käyttökokemusten perusteella olisi tärkeää säätää erillinen laki, joka soveltuu kokonaisuudessaan varhaiskasvatustalakiin ja täsmentää vastuita ja velvollisuuksia palvelusetelillä järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Lain valmistelu useassa osassa luo epävarmuutta ja jatkuvaa muutosta. Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelujen turvaaminen julkisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa selvitetään lain seuraavassa vaiheessa. Tuen kolmiportaisuuden säätäminen vastaavatyypillisesti kuin perusopetuslaissa vahvistaa ja tukee lapsen oppimisen polkua. Tulevaan lainsäädännön kolmanteen vaiheeseen toivotaan, että esitykseen kirjattaisiin kasvatusvastuullisen henkilöstön ja lasten määrän välinen suhde silloin, kun ryhmässä on tukea tarvitsevia lapsia sekä esitykseen kirjattaisiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen määrätelmä.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutustason nosto ja tiimin moniammatillisuus vahvistavat varhaiskasvatuksen laatua. Mahdollisuus täydentää tutkintoa myöhemmin tarvittavilla opinnoilla tuo joustavuutta varhaiskasvatuksen erilaisiin tehtäviin. Pitkä siirtymäaika vuoteen 2030 saakka antaa kunnille aikaa valmistautua ja suunnitella henkilöstöratkaisuja.

Oulun kaupunki pitää hyvänä esitysluonnoksen lähtökohtana, että lain muutos parantaisi tiedonkulkua varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen välillä sekä lapsen ja perheen muiden palvelujen välillä. Salassa pidettävät asiat on kirjattu yksityiskohtaisesti auki.

On tärkeää, että yksityistä varhaiskasvatusta koskeva osuus sisältyy hallituksen esitykseen varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatusta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta erityisen hyviksi kirjauksiksi Oulussa koetaan kunnan valvontaa koskevat kohdat.

Oulun kaupunki pitää hyvänä lakiin suunniteltua kansallista tietovarantoa. Kansallinen tietovaranto parantaisi tiedon luotettavuutta ja vähentäisi päällekkäistä hallinnollista työtä. Tällä hetkellä tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä, laadusta tai laajuudesta ei ole saatavissa kootusti ja yhdenmukaisesti yhdestä paikasta siten, että tieto olisi kattavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista. Uudessa lakiesityksessä kerättäväksi esitettyjä kaikkia tietoja ei ole nykyisellään saatavilla mistään tietolähteestä. Tietovarannon käyttöönotto edellyttää kunnilta paljon työtä esimerkiksi tietosisältöjen yhtenäistäminen ja tietojärjestelmien muutokset, näihin ei ole Oulussa varauduttu taloudellisesti tai muiden resurssien osalta. Luonnoksessa ehdotettu siirtymäsäännös on liian tiukka. Järjestelmän ja tietosisältöjen päivittämiseen annetaan kunnalle aikaa vuosi. Uusien kirjaamiskäytänteiden vieminen varhaiskasvatustalakiin osaksi jokaisen työntekijän arkikäytänteitä on iso muutos ja esitetty siirtymäaika koetaan liian lyhyeksi.